

EAS
Enterprise Estonia

Lõuna-Eesti Varahaldus OÜ

Töö nr: DP -04-2008

PÕLVA MAAKOND, VÄRSKA VALD, SAMARINA KÜLA

SAATSE MUUSEUMI DETAILPLANEERING

Planeeringu koostamisest huvitatud isik

Värskas Vallavalitsus

Maastikuarhitekt-planeerija

Jane Asper

Tartu 2008

Lõuna- Eesti Varahaldus OÜ
Rahu 12-5
50112 Tartu

Tel: 55 99 59 57
e-mail: estivara@yahoo.com

A/A 221029489779
Pank: Hansapank
Reg nr: 11171176
KMKR: EE 101002240

SISUKORD

SELETUSKIRI	5
1. SISSEJUHATUS	5
1.1. Detailplaneeringu koostamise alus.....	5
1.2. Planeeringu eesmärk	5
1.3. Planeeritava ala krundi andmed ja krundi olemasolev maakasutuse sihtotstarve...	5
1.4. Arvestamisele kuuluvad planeeringud ja dokumendid.....	5
1.5. Olemasolevad geodeetilised alusplaanid	5
1.6. Planeeringu koostamisest huvitatud isiku andmed	5
1.7. Planeeringu koostaja andmed.....	6
1.8. Kirjavahetus	6
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS	7
2.1. Planeeringuala kontaktvööndi funktsionaalsed seosed	7
2.2. Olemasoleva olukorra iseloomustus planeeritaval alal	8
3. PLANEERINGU LAHENDUS.....	10
3.1. Planeeritava ala kruntideks jaotamine.....	10
3.2. Kruntide ehitusõigused.....	10
3.3. Ehitistevahelised kujad.....	10
3.4. Arhitektuurinõuded ehitistele	11
3.5. Tee maa-alad, liiklus- ja parkimiskorraldus.....	11
3.6. Haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted	11
3.7. Tehnovõrkude ja –rajatiste asukohad.....	12
3.8. Keskkonnakaitse abinõud. Keskkonna mõjude hindamine	13
3.9. Servituutide seadmise vajadus.....	13
3.10. Kuritegevuse riske vähendavad nõuded ja tingimused.....	13
3.11. Planeeringu rakendamise võimalused.....	13
4. KUJUNDUSPROJEKTI LAHENDUS	14
4.1. Kujunduskontseptsioon	14
4.2. Skulptuuride eksponeerimise ala	14
4.3. Ürgsema ajastu nurk.....	15
4.4. Laste mängunurk	15
4.5. Lilleniit.....	20
4.6. Eksponaatide eksponeerimise alad.....	21
4.7. Lava.....	21

4.8.	Puhkenurk olemasoleva kõrvalhoone taga.....	22
4.9.	Muuseumi põhjapoolne ala	23
4.10.	Muuseumi idapoolne ala	24
4.11.	Väikevormid	25
5.	KOOSKÕLASTUSED/KOOSTÖÖ	32
6.	KOOSKÕLASTUSTE/KOOSTÖÖ KOKKUVÕTTED	33
	JOONISED	35
1.	Situatsiooniskeem	35
2.	Olemasolev olukord	36
3.	Planeeringu põhikaart.....	37
4.	Kujundusplaan.....	38
5.	Sidumisplaan	39
	LISAD:	40
1.	Värskas Vallavalitsuse korraldus detailplaneeringu algatamise kohta	41
2.	Detailplaneeringu lähteülesanne	42

SELETUSKIRI

SELETUSKIRI

1. SISSEJUHATUS

1.1. Detailplaneeringu koostamise alus

Detailplaneeringu koostamise aluseks on Värskas Vallavalitsuse 27. 12 2007.a. korraldus nr 2-1/593 detailplaneeringu nimetusega „SAATSE MUUSEUM“ algatamise kohta.

1.2. Planeeringu eesmärk

Planeeringu eesmärgiks on katastriüksusel tunnusega 93401:008:0300 olemasolevate muuseumihoonete ümbruse kujundamine ja uutele muuseumit teenindavatele hoonetele ehitusõiguse määramine ehitamiseks.

1.3. Planeeritava ala krundi andmed ja krundi olemasolev maakasutuse sihtotstarve

Muuseumi- kü tunnus 93401:008:0300, asukohaga Põlva maakond, Värskas vald, Samarina küla, pindala 74990 m², maakasutuse sihtotstarve - 100% sotsiaalmäe. Muuseumi maaüksusest on detailplaneeringusse kaasatud 0,5 hektari suurune ala. Maakasutuse juhtfunktsioon kehtiva üldplaneeringu alusel –Üldkasutatava hoone maa.

1.4. Arvestamisele kuuluvad planeeringud ja dokumendid

- Põlvamaa maakonnaplaneering;
- Värskas valla üldplaneering;
- Värskas valla arengukava 2003-2010;

1.5. Olemasolevad geodeetilised alusplaanid

Planeeringuala geodeetiline alusplaan M 1:500 on koostatud 01.2008 a. OÜ Lõuna-Eesti Varahaldus poolt (litsentsi nr EE-1720), töö nr. G-75. Koordinaadid on L-EST' 97 süsteemis ja kõrgused Balti 1977 .a. süsteemis.

1.6. Planeeringu koostamisest huvitatud isiku andmed

Planeeringu koostamisest huvitatud isik : Värskas Vallavalitsus
Aadress: Pikk 12, Värskas 64001
Telefon: 79 64 647

1.7. Planeeringu koostaja andmed

Koostaja: OÜ Lõuna-Eesti Varahaldus
Aadress: Rahu 12-5, Tartu 50112
Reg. kood: 11171176
Tel: 55 99 59 57
E-mail: eestivara@yahoo.com

1.8. Kirjavahetus

Planeeringu käigus toimunud kirjavahetus ametkondade ja eraisikute vahel on toodud planeeringu lisas.

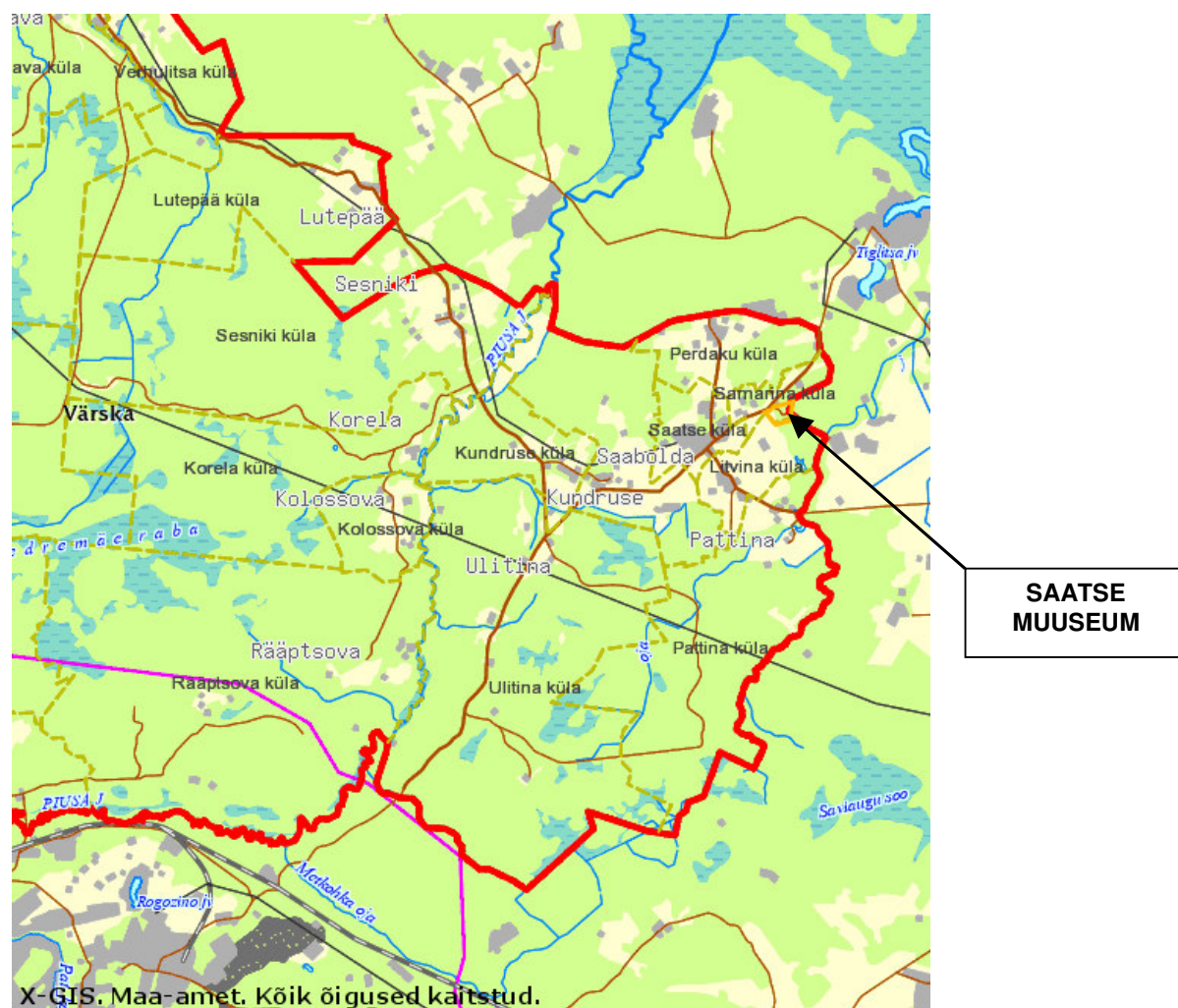
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

2.1. Planeeringuala kontaktvööndi funktsionaalsed seosed

Planeeringuala asub Põlva maakonnas, Värskas vallas, Samarina külas Eesti-Vene piiri läheduses. Saatselt Värskast on ca 11 km, Petserisse on 12 km ja Pihkvasse 43 km.

Planeeringualale juurdepääs Saatses-Petseri T-106 maanteelt planeeringuala lääneosast. Planeeringualale ulatub maantee tee kaitsevöönd 50 meetrit ja sanitaarkaitsevöönd 60 meetrit.

Asendiskeem. Saatses muuseumi skemaatiline asukoht Põlva maakonnas, Värskas vallas, Samarina külas.

Planeeringualast kirde-, ida- ja kagusuunas jäävad metsaalad. Üle maantee põhjasuunas on põlluriba, millest edasi jäävad suuremad metsamassiivid. Muuseumi maaüksusest lõuna- ja edelasuunas jäävad põllumaad. Olemasolevad taluhooned paiknevad planeeringuala lähiümbruses maantee ääres ridakülana.

Käesoleva detailplaneeringuga on lahendatud muuseumihoone lähiümbruse tsoneerimine erinevate kasutusalaide järgi. On näidatud erinevate abihoonete/väikeelementide asukohad ning ühtne haljastuskontseptsioon. Lahendatud on krundisisene parkimine ja teedevõrk. Ala kujundamisel on lähtutud muuseumi peahoonest, mille välisfassaad on taastatud 1901 aastal ehitatud Pihkvast pärit tsaariohvitseri suvemaja stiilis.

2.2. Olemasoleva olukorra iseloomustus planeeritava alal

Saatse Muuseum on 1974. aastal omaalgatuslikult loodud muuseum ja on Setumaal üks vanemaid. Muuseum asub pika ajalooga hoones endisaegse elava liiklusega kaubatee ääres. Saatse muuseumi ainulaadsus ning tema kogude eriline väärtus seisneb kohaliku mikrokultuuri, eeskätt setu meestekultuuri tutvustamises. Muuseumi on kogutud rohkesti setu meeste endi valmistatud ja osaliselt kuni muuseumi andmiseni kasutusel olnud töökorras põllutööriistu ja muid töövahendeid. Saatse piirkond on tasane ja väheviljakas, mis soodustas mittepõllumajanduslike elatusalade arengut, mõjutades sel viisil piirkonniti kultuuri. Saatse puhul on äärmiselt oluline märkida, et tegemist on vana kirikukülaga, mis oli seotud nii Petseri kloostri kui Pihkva kirikute ja kloostritega ning millel oli lisaks sellele ka kohaliku mõisa majapidamise kogemus. Vana setu kirikuküla ning selle ümbruse talurahva eluolu 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi esimesel poolel tutvustavas Saatse muuseumis on hoiul ligikaudu 20 000 ühikut, nii esemeid kui arhiivimaterjale. Suurima kollektsiooni Saatse muuseumis moodustavad mitmesugused põllutööriistad, mis tutvustavad meile 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi esimese poole künni-, külvi- ja koristusvahendeid. Võrdlemisi hea kogu on ka mitmesugustest karjakasvatusega seotud anumatest. Kõrvalelatusaladest on kõige enam esemeid kalastuse ning märksa vähem mesinduse ja jahinduse kohta. Samuti on kogus kodune meeste ja naiste käsitöö. Muuseumi kollektsioonis on veel sepikoja, tisleri töökoja, kingsepa ja rätsepa tööriistad. Lisaks on ehituse, sisustuse ja majapidamisega seotud esemed.

Muuseumi maaüksuse pindala on 74990 m², millest planeeringualasse jääb 0,5 ha. Olemasolev maakasutuse sihtotstarve on sotsiaalmaa.

Muuseumi maaüksuse piirinaabriks põhjast on Liivaugu maaüksus, idast Venemaa riigipiir ja kagust Poksima maaüksus. Lõunast ja edelast piirneb planeeringualaga Illise maaüksuse ning läänest ja loodest Saatse-Petseri maaüksusega.

Juurdepääs planeeringualale läänest. Planeeringualal asub kaks veekogu, millest üks on osaliselt kinnikasvanud ja vajab puhastamist.

Planeeritav ala on 2 muuseumihoonet- peahoone ja kõrvalhoone. Olemasolevate hoonete välisfassaadimaterjalideks on puit ja krohv. Katusekatteks on profileeritud plekk ja eterniit. Hooned on heledat värvi.

Üle planeeritava ala loodeosa kulgeb kuni olemasolevate hooneteni madalpinge elektriõhuliin. Liitumiskilbist kõrvalhooneni kulgeb maakaabel. Planeeringuala lääneosas asub olemasolev salvkaev. Kanalisatsioon puudub, peahoones asub kuivkäimla.

Reljeef on planeeringualal vahelduv, maapinna absoluutkõrgused jäävad 43.04 – 48.90 m vahemikku. Muuseumi peahoonest lõunapoole jääb suhteliselt tasane ala, peahoonest põhjapoole hakkab maapind tõusma. Samuti tõuseb maapind planeeringuala idaosas, moodustades seal peale veekogu künka.

Maantee ääres piirab planeeritavat ala puuderivi, mis jätkub kulgedes mööda edelapiiri kuni piiri keskosani, seejärel suundudes põhjasuunas. Planeeringuala idatipus moodustavad kõrged puud kolmnurga, mille keskele jääb noorte tamme ring. Saatse muuseumi õueala ümbritseb põhjast, kirdest ja idast metsaala. Ülejäänud puud paiknevad põhiliselt üksikute gruppidega piki sissesõidutee lõunapiiri ja olemasolevate hoonete vahel. Ülejäänud alal paiknevad üksikud puud.

Andmed planeeritava ala naabermaaüksuste kohta on antud tabelis 1 ja naabermaaüksuste asukohad on näidatud joonisel 2 (vt. Olemasolev olukord).

Tabel 1. Andmed planeeringuala naaberkinnistute kohta

<i>Jrk. Nr.</i>	<i>Kinnistu nimi</i>	<i>Katastriüksuse tunnus</i>	<i>Maakasutuse sihtotstarve</i>	<i>Pindala</i>
1.	Värskas vald, Samarina küla, Saatse-Petseri T-106	93401:008:0494	Transpordimaa 100 %	4,6 ha
2.	Värskas vald, Samarina küla, Liivaaugu kü	93401:008:0029	Maatulundusmaa 100%	5,0 ha
3.	Värskas vald, Samarina küla, Tammelombi kü	93401:008:0300	Maatulundusmaa 100%	4,3 ha
4.	Värskas vald, Samarina küla, Illise kü	93401:008:0146	Maatulundusmaa 100%	5,47 ha
5.	Värskas vald, Samarina küla, Poksimäe kü	93401:008:0224	Maatulundusmaa 100%	3,41 ha

3. PLANEERINGU LAHENDUS

3.1. Planeeritava ala kruntideks jaotamine

Käesolev detailplaneeringuga ei nähta ette Muuseumi maaüksuse jagamist.

3.2. Kruntide ehitusõigused

Kruntide ehitusõigused (tabel 2) on määratud:

- 1) krundi olemasolev/säiliv otstarve;
- 2) hoonete suurim lubatud arv krundil;
- 4) hoonete suurim lubatud ehitusalune pindala;
- 5) hoonete suurim lubatud harjakõrgus maapinnast;

Tabel 2. Kruntide ehitusõigused

<i>Krundi nimetus</i>	<i>Muuseumi kü</i>
Krundi olemasolev/säiliv pindala	74990 m ²
Krundi olemasolev/säiliv otstarve	sotsiaalma 100%
Hoonete suurim lubatud arv krundil	10 hoonet (2 põhihoonet+8 abihoonet)* vt märkused pkt 2
Hoonete suurim lubatud ehitusalune pindala	1000 m ²
Hoonete suurim lubatud harjakõrgus maapinnast	Põhihoonetel kuni 8,5 meetrit, abihoonetel 6,0 meetrit

Märkused:

- 1) Ehitise kasutamise otstarvete määramise aluseks on võetud 'Ehitise kasutamise otstarvete loetelu', Majandus- ja kommunikatsiooniministri 26.11.2005. määrus nr. 10.
- 2) Detailplaneeringus käsitletakse põhihoonetena muuseumi olemasolevaid hooneid.

Väljapoole hoonestusala on hoonete püstitamine keelatud. Samas on lubatud hoonestusala sisse rajada haljastust, tee- ja parklarajatisi ning tehnovõrke. Hoonestusala on seotud krundi piiridega.

3.3. Ehitistevahelised kujud

Planeeritud hoonestusala ehitamisel tuleb arvestada tuleohutusklasside ja hoonetevaheliste kujudega vastavalt Vabariigi Valitsuse 27. oktoobri 2004 määrusest nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Detailplaneeringualal lubatud hoonetevaheline tuleohutuskuja peab olema vähemalt 8 m. Detailplaneeringuga lubatud hoonete madalaim tulepüsivusklass on TP3 (tuld karte), samas tohib ehitada kõrgema

tulepüsivusklassiga hooneid. Ehitise täpne tulepüsivusklass määratakse projekteerimise käigus.

3.4. Arhitektuurinõuded ehitistele

Planeeringuga piiritletud hoonestuse arhitektuurinõuded on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Planeeringuga piiritletud hoonestuse arhitektuursed nõuded

Suurim lubatud korruselisus	Põhihoonetel 2, abihoonetel 1
Lubatud katusekalde vahemik	Põhihoonetel 35°-45°, abihoonetel 5°-45°
Hoone lubatud suurim kõrgus maapinnast	Põhihoonetel 8,5 meetrit, abihoonetel 6,0 meetrit
Lubatud põhilised välisviimistlusmaterjalid	Välisviimistlusmaterjalina on lubatud kasutada krohvi ja puitu, savi jt kohalikud looduslähedased materjalid.
Lubatud katusekatte materjalid	Bituumensindel, plekk või puitlaast

Planeeritavate hoonete arhitektuur peab olema ümbritsevasse keskkonda sobiv ja kooskõlas muuseumi olemasolevate hoonete stiiliga. Katusekattematerjalid ja hoone välisviimistlusmaterjalid peavad sobima hoone arhitektuurilahendusega ja välisilmega. Krundile rajatavad hooned peavad omavahel harmoneeruma.

3.5. Tee maa-alad, liiklus- ja parkimiskorraldus

Planeeritav ala piirneb Saatse-Petseri T-106 maantee. Planeeringualale ulatub maantee tee kaitsevöönd 50 meetrit ja sanitaarkaitsevöönd 60 meetrit.

Detailplaneeringualale on kavandatud uus juurdepääs olemasolevast mahasõidust põhjasuunas planeeritud parklasse. Olemasolevat juurdepääsu on lubatud kasutada vaid muuseumi teenendavatel sõidukitel ja tuletõrjeautodel. Planeeritud parklas on ette nähtud 9 sõiduauto ja 2 bussi parkimiskohta. Parklasse sissesõit on ette nähtud parkla edelaosast ja väljasõit loodeosast. Parkimisalade planeerimisel lähtuda Eesti Vabariigi Standardist 843:2003 Linnatänavad antud normidest. Parkimisalad on ette nähtud kruusakattega.

Detailplaneeringu põhikaardil (vt joonis 3) on näidatud lubatud liikumissuunad ja pöörded ning jalakäijate põhilised liikumissuunad.

3.6. Haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted

Maantee ääres piirab planeeringuala puuderivi, mis jätkub kulgedes mööda edelapiiri kuni piiri keskosani, seejärel suundudes põhjasuunas. Planeeringuala idatipus moodustavad kõrged puud kolmnurga, mille keskele jääb noorte tamme ring. Saatse muuseumi õueala ümbritseb põhjast, kirdest ja idast metsaala. Ülejäänud puud paiknevad üksikute gruppidega piki sissesõidutee lõunapiiri ja olemasolevate hoonete vahel. Ülejäänud alal paiknevad

üksikud puud. Planeeringu põhikaardil (vt joonis 3) on näidatud olemasolev ja planeeritud kõrg- ja madalhaljastus. Koos detailplaneeringuga on antud lahendus ka Saatse muuseumi ümbritseva ala kujundusprojektile. Täpsemalt on planeeritud haljastust käsitletud seletuskirja ptk 4 Kujundusprojekti lahendus. Olemasolev kõrghaljastus säilitatakse, vajadusel tehakse metsaalal hooldus- ja kujundusraiet. Uue haljastuse kavandamisel planeeringualale on arvestada taimeliikide sobivusega ümbritsevasse keskkonda, mullastikku ja et taimed oleksid iseloomulikud muuseumis eksponeeritavale ajastule ning sobiksid kokku omavahel.

3.7. Tehnovõrkude ja –rajatiste asukohad

Planeeringu põhikaardil (vt joonis 3) on esitatud olemasolevad ja planeeritud tehnovõrgud.

VEEVARUSTUS

Planeeringuala veevarustus on tagatud olemasoleva salvkaevu baasil, vett võetakse kaevust käsitsi.

KANALISATSIOON

Kanalisatsioon antud alal puudub. Muuseumi põhihoones on kuivkäimla, samuti on kavandatud külastajate tarbeks välikäimla.

SADEMETEVEE KANALISATSIOON

Planeeringualal immutatakse sademevesi maasse omal krundil ning sademevett ei tohi juhtida naaberkruntidele ega avalikult kasutatavale tee maa-alale.

TULETÕRJEVEE VEEVÕTUKOHA PAIKNEMINE

Tuletõrje veevarustuseks vajalik vesi saadakse puhastatava veekogu kaldale planeeritud tuletõrje veevõtukohast. Tuletõrje veevõtukoht peab vastama Eesti Vabariigis kehtivatele normidele ja olema tähistatud.

ELEKTRIVARUSTUS

Üle planeeritava ala loodeosa kulgeb kuni olemasolevate hooneteni madalpinge elektriõhuliin. Liitumiskilbist kõrvalhooneni kulgeb maakaabel. Olemasolev/säiliv elektriliitumiskilp jääb planeeritava parkla kagutippu. Planeeringus on näidatud planeeritud metsamajanduse eksponaatide majade varustamine elektriga maakaabli abil.

SIDEVARUSTUS

Planeeringuga ei nähta ette uut ühendust. Sidevarustus lahendatakse mobiilside kaudu.

SOOJAVARUSTUS

Krundile on määratud lokaalne soojavarustus, olemasolevat peahoonet köetakse tahkekütte ahjude abil ja elektriküttega. Planeeritud abihoonete kütmist ette ei nähta.

3.8. Keskkonnakaitse abinõud. Keskkonna mõjude hindamine

Planeeringualal ei asu ohtlike ainete ladestuskohti ega teisi jääkreostust tekitavaid objekte ning ei ole kavandatud keskkonnohtlikke rajatise ja tegevusi. Planeeritavale alale pole lubatud ladustada ohtlikke jäätmeid. Jäätmemajandus lahendatakse vastavalt kehtivatele normatiividele ja seadusandlusele. Jäätmed tuleb koguda vastavatesse kinnistesse konteineritesse. Kõik ohtlikud jäätmed kogutakse vastavalt kehtivatele eeskirjadele. Olmejäätmed antakse üle jäätmeluba omavatele firmadele.

3.9. Servituutide seadmise vajadus

Planeeritavale alale puudub vajadus seada servituute.

3.10. Kuritegevuse riske vähendavad nõuded ja tingimused

Elukeskkonna turvalisuse tagamine on hoonete planeerimisel ja projekteerimisel üks olulisemaid ja keerulisemaid probleeme, sest kuritegevuse riskide vähendamine sõltub väga paljudest asjaoludest. Planeerimise ja projekteerimise staadiumis on võimalik välja selgitada oletatavad kuritegevuse riskid planeeritaval alal ja pakkuda välja olemasolevate võimaluste piires neid riske vähendavad abinõud.

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtlikult ettepanekud planeeringuala kuritegevuse riskide vähendamiseks (lähtutud EVS-st 809-1:2002):

- projekteeritud hooned peavad sobima kokku olemasoleva miljööga. See looks eeldused, et naabrid ja kohalikud elanikud tunnistavad ning võtavad omaks planeeringuala ja jälgivad seal toimuvat;
- planeeringualal peaks olema selgelt eristatav juurdepääs;
- hoonetel peavad olema hästi lukustatud sisenemisruumid, tugevad uksed, aknad lukud ja klaasid;
- hoonete ja rajatiste haldamisel on vajalik tagada nende korrashoid, valve (nt elektrooniline valvesüsteem) ja tuleohutus.

3.11. Planeeringu rakendamise võimalused

Käesolev detailplaneering on pärast kehtestamist aluseks planeeringualal edaspidi teostavate ehituslikele ja tehnilistele projektidele.

4. KUJUNDUSPROJEKTI LAHENDUS

4.1. Kujunduskontseptsioon

Ala kujundamisel on lähtutud peahoonest, mille välisfassaad on taastatud 1901 aastal ehitatud Pihkvast pärit tsaariohvitseri suvemaja stiilis. Käesoleva detailplaneeringuga on lahendatud muuseumihoone lähiümbruse tsoneerimine erinevate kasutusalade järgi-parkimine, lava koos istepinkidega, lastenurk, metsamajanduse eksponeerimise ala, „ürgse“ ajastu ala jne. Erineva kasutusega alad on üksteisest eraldatud haljastusega ja nii on tekitatud sujuvalt vahelduvaid väliruume. Kogu muuseumi õueala kujundamisel on võetud eesmärgiks olemasoleva muuseumihoone ajastu kandmine edasi ümbritsevasse välisruumi. Samuti on ala kujundamisel arvestatud loodava matkarajaga ja selle sidumisega muuseumi õuealaga.

Saatse muuseumiala kujundamisel on arvestatud, et peale külastajate saaksid ala kasutada ka kohalikud külaelanikud ajaviite- ja puhkekohana. Samuti on arvestatud õueala kujundamisel õuesõppetegevuse arendamisega, mis võimaldaks seal läbi viia erinevaid tegevusi ja pedagoogilisi programme. See aitaks edasi arendada ja jätkata muuseumi koostööd Värskas Gümnaasiumiga ja alustada koostööd Tartu Loodusmuuseumiga. Samuti on peetud ala kujundamisel tähtsaks võimalust inimestel tutvuda looduskeskkonnaga ja seda kogeda kõikide meeltega.

Taimmaterjali valikul on eelistatud Eestis looduslikult kasvavaid liike või vanu taluaia taimi. Kavandatud puud, põõsad, püsililled ja maitsetaimede istutusosalad rajatakse vastavalt kujundus- ja sidumisplaanil näidatule. Kujundamisel asutatud puu- ja põõsaliigid on näidatud haljastusplaanil. Püsilille ja maitsetaimedele on näidatud istutusosalad ja seletuskirjas on toodud taimematerjali loetelu, mida sobiks antud aladele istutada.

4.2. Skulptuuride eksponeerimise ala

Ala lääneossa maantee äärde põlispuuridade poolt moodustatud kolmnurka on ette nähtud puuskulptuuride eksponeerimise ala. Skulptuurid on ette nähtud paigutada ümber tammedest ringi. Alal on võimalik eksponeerida nii Renaldo Veeberi puuskulptuure kui näiteks kunstitudengitega koostöös toimunud välilaagris valminud skulptuure. Samuti saaks siin näidata puutöö meisterdamise nurgas valminud skulptuure.

Puurivide alla on soovitatav istutada erinevaid looduses kasvavaid taimi suurte gruppidega nt. erinevad sõnajalad (*Dryopteris sp*), sinilill (*Hepatica nobilis*), põld-lõõsilim ehk meelespea (*Myosotis arvensis*), kullerkupp (*Trollius europaeus*), metspipar (*Asarum europaeum*) jt.

4.3. Ürgsema ajastu nurk

Ala edelanurka on ette nähtud ürgsema ajastu nurk, kuhu olemasolevate puude alla tõstetakse ümber ohvrikivid ja ehitatakse uus püstkoda. Ohvrikivide ümbrus kujundatakse Eesti metsataimedega - nt sinilill (*Hepatica nobilis*), erinevad sõnajalad (*Dryopteris sp*), metspipar (*Asarum europaeum*), laanelill (*Trientalis eurpaea*), mets-kurereha (*Geranium sylvaticum*), mitmeõiene kuutöverohi (*Polygonatum multiflorum*), maikelluke ehk piibeht (*Convallaria majalis*), koerakannike (*Viola canina*), harilik jänesekapsas (*Oxalis acetosella*), kortsleht (*Alchemilla vulgaris*), mets-tähthein (*Stellaria bolostea*), võsaülane (*Anemone nemrosa*). Püstkoda haljastada hariliku humalaga (*Humulus lupulus*) ürgse välimuse loomiseks.

4.4. Laste mängunurk

Ürgsema ajastu nurk läheb sujuvalt üle laste mängunurgaks, kus neil on võimalik mängida erinevate looduslike mänguasjadega nt käbidest ja okstest mänguasjadega ja tutvuda looduskeskkonnaga. Ürgsema ajastu nurga ja laste mängunurga vahelisele alale on ette nähtud metsamoori majake ja onn. Antud planeeringuga on välja pakutud erinevaid esemeid, mida võiks kasutada laste mängunurgas-näiteks erinevad kiigud loomaskulptuuridega, ronimisatraksioonid, seenekujulised istepingid koos lauakesega, onnid, puuhobune koos vankriga, ronimispakkudest loomakujulised liivakastid. Lastemängunurgast veidi eemale idasuunas on kavandatud ka külakiik.

Joonis 4.4.1. **Kiik loomaskulptuuridega** (OÜ Haljastuspartnerid toodang tel. 522 9628, E-post: info@haljastuspartnerid.ee)

Joonis 4.4.2. **Kiik karuga** (OÜ Haljastuspartnerid toodang tel. 522 9628, E-post: info@haljastuspartnerid.ee)

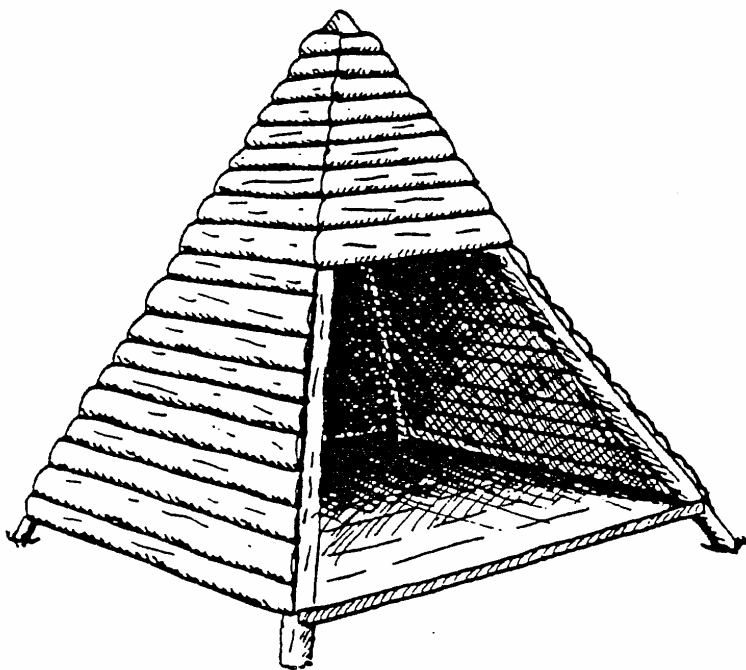
Joonis 4.4.3. **Ronimisatraksioon A** (OÜ Haljastuspartnerid toodang tel. 522 9628, E-post: info@haljastuspartnerid.ee)

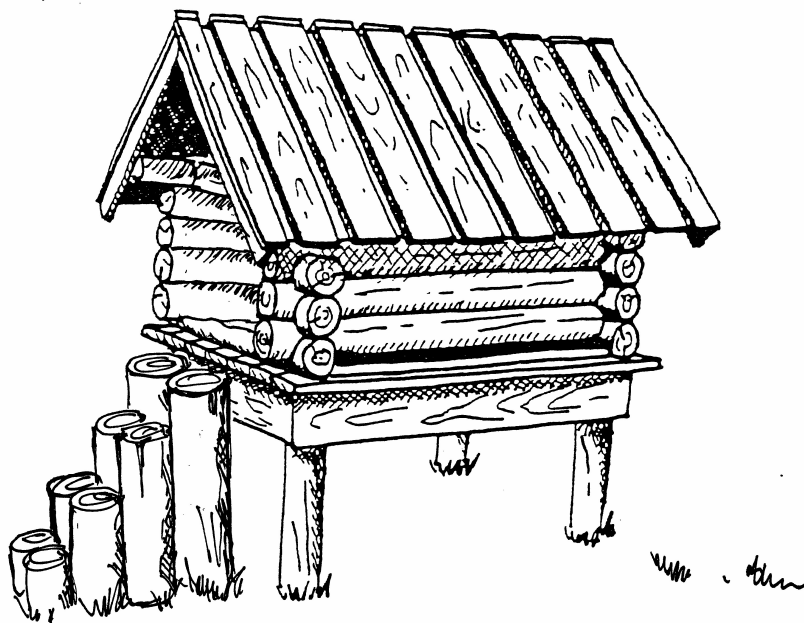
Joonis 4.4.4. **Ronimisatraksioon B** (OÜ Haljastuspartnerid toodang tel. 522 9628, E-post: info@haljastuspartnerid.ee)

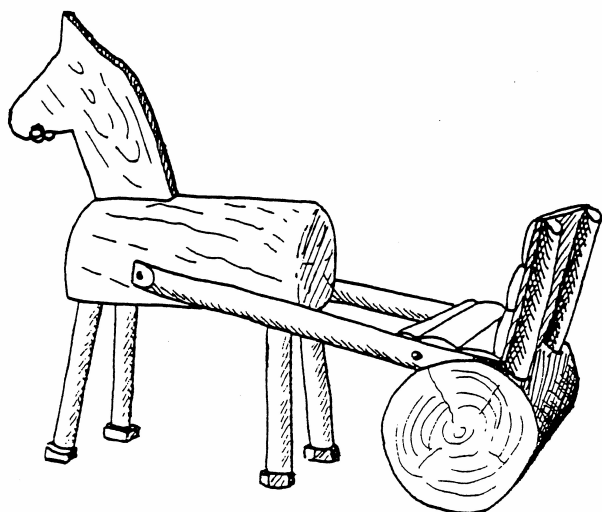
Joonis 4.4.5. **Seenekujulised istepingid ja lauake** (OÜ Haljastuspartnerid toodang tel. 522 9628, E-post: info@haljastuspartnerid.ee)

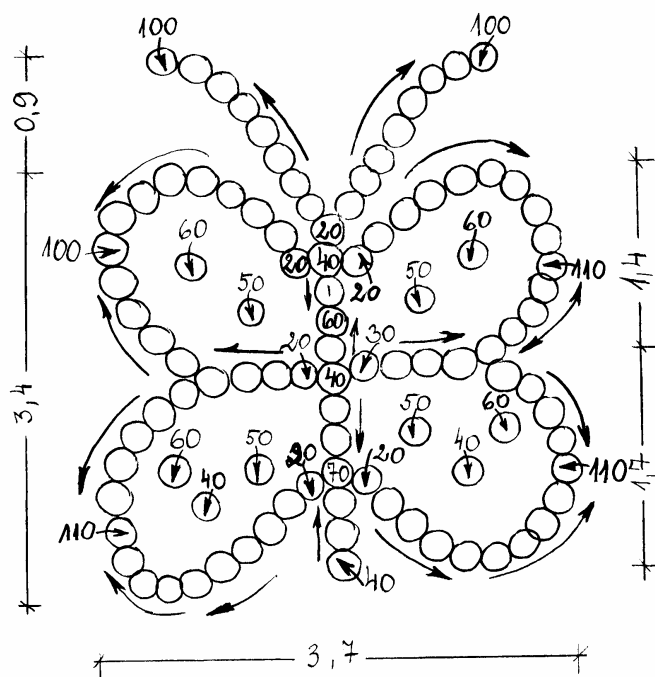
Joonis 4.4.6. **Onn** (mõõtmetega 2,0 x 2,0 x 2,4 meetrit, ukse avause kõrgus on 1,2 meetrit)

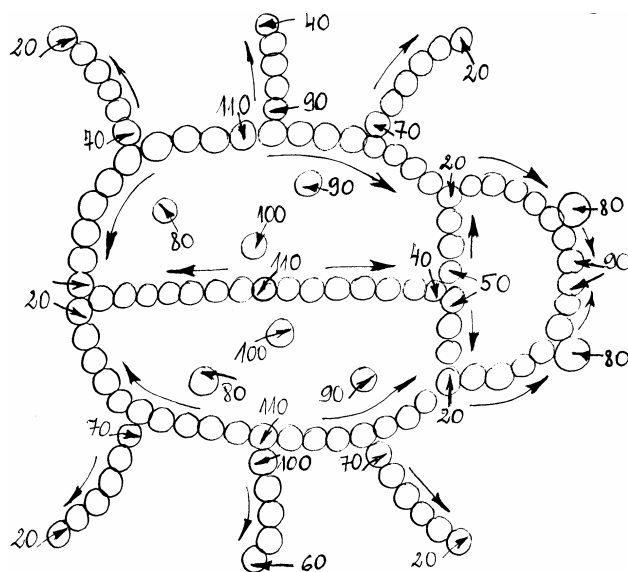
Joonis 4.4.7. **Metsaonn** (mõõtmed 2x3 meetrit ja kõrgus 1,8 meetrit, meetrikõrgustele palkidele toetuv. Katus on ette nähtud hõõveldamata laudadest, mis ajapikku sammalduvad.).

Joonis 4.4.8. Puuhobune koos vankriga

Joonis 4.4.9. Ronimispakkudest „liblikas” (Ronimispakkudest „liblikas”, mille tiivad moodustavad liivakasti. Ronimispakkudest „liblika” pikkus on 4,2 meetrit, laius 3,7 meetrit. Liblika võib ehitada ühekõrgustest pakkudest või siis pakkude kõrgust varieerida vastavalt joonisele, nooltega on näidatud kas kõrguse vähenemine või tõus, mis on iga paku kohta 10 cm).

Joonis 4.4.10. **Ronimispakkudest „lepatriinu“** (Lepatriinu pikkus on 4,30 meetrit, kere laius 2,6 meetrit ja laius koos jalgadega 4,5 meetrit. Lepatriinu võib ehitada ühekõrgustest pakkudest või siis pakkude kõrgust varieerida vastavalt on antud pakkude kõrgused maapinnast sentimeetrites, nooltega on näidatud kas kõrguse vähenemine või tõus, mis on iga paku kohta kuni 10 cm. Pakkude laiuks on arvestatud ~20 cm. Lepatriinu tiivad ja pea moodustavad liivakasti).

4.5. Lilleniit

Mängunurk muutub sujuvalt üle lilleniiduks, kuhu on sisse nähtud niita looklev käigutee, mida mööda kõndides on võimalik tutvuda erinevate põllulillede ja heintaimedega. Samuti meelitab lilleniit ligi liblikaid ja putukaid, keda lastel on huvitav jälgida.

Kõrgemad niidutaimed lõigatakse maha üks kord suve lõpus, kui seemned on juba valminud. See tagab lilleniidu kestvuse. Taimi võib külvata, tuua vahetult loodusest või osta puukoolidest ja aianditest. Potitaimed annavad suurema kindluse, et taim läheb kasvama ja neid võib istutada kogu kasvuperioodi vältel. Ilusa kontrasti tekitavad niidetud ja niitmata muru koos. Enne niidutaimede külvi on vaja murukamar laiguti eemaldada ja mulda kobestada. Külvilaikude arv oleneb kasvava muru lopsakusest, liigilisest koosseisust ja külvatavate taimede valikust. Lilleniidus on sobilik kasvatada järgmisi taimi- näiteks harilik kellukas (*Campanula patula*), harilik härjasilm (*Leucanthemum vulgare*), külmamailane (*Veronica chamaedrys*), lupiin (*Lupinus sp*), harilik raudrohi (*Achillea millefolium*) jt. Lilleniidu niiskemasse ossa sobivad kullerkupp (*Trollius europaeus*), aas-seahernes (*Lathyrus pratensis*), harilik härghein (*Melampyrum nemorosum*) ja ojamõõl (*Geum rivale*).

4.6. Eksponaatide eksponeerimise alad

Muuseumi õueala vajab kohati täitmist ja tasandamist ning seejärel parandatud kohtadesse uue muruala rajamist. Õuealale jääv ebaõnnestunud asukohaga tiik täidetakse, pinnas planeeritakse ja haljastatakse vastavalt haljastusplaanile.

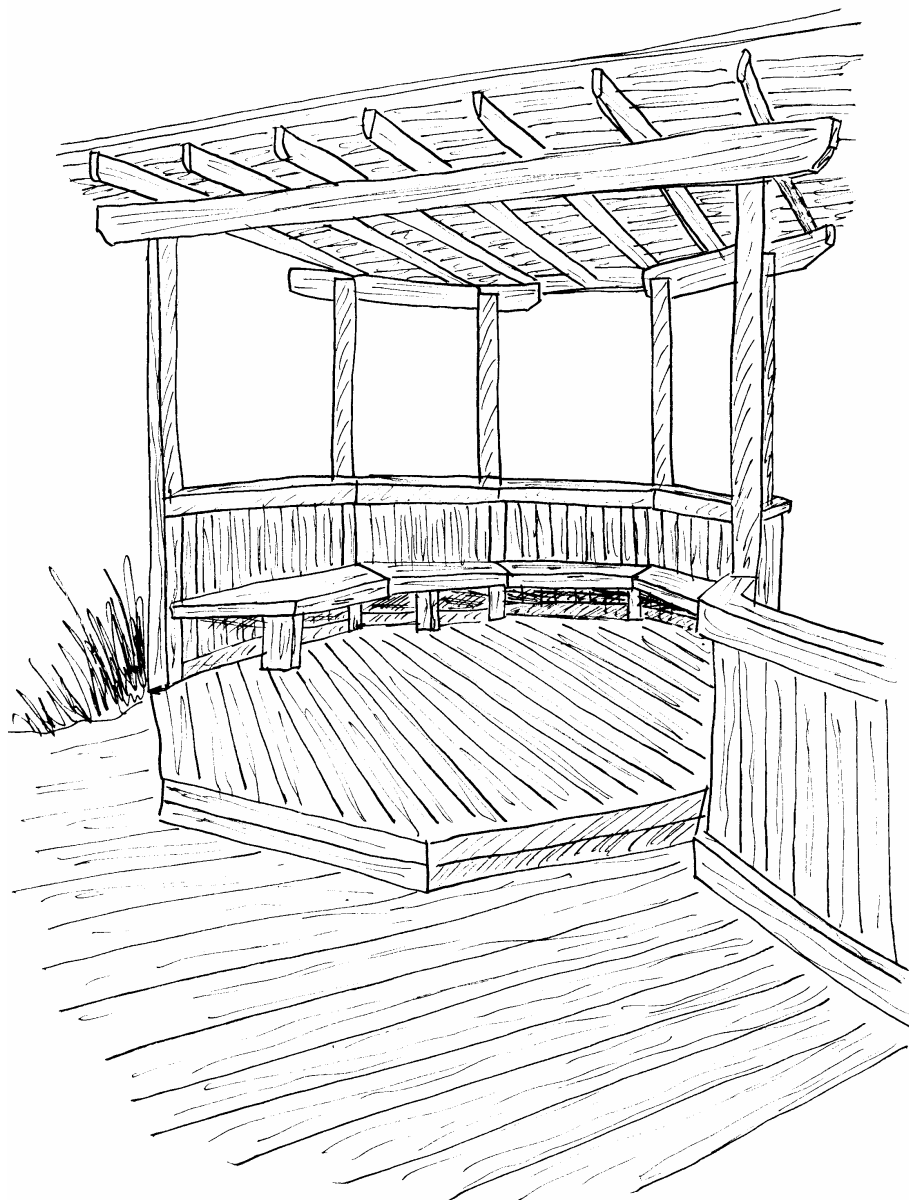
Muuseumi õueala keskossa on kujundatud kaarjad istutusosalad, mis moodustavad erinevad alad metsa- ja põllumajandusesemete eksponeerimiseks. Põõsagruppidega on seotud üheks tervikuks ka kolm metsamajanduse eksponaatide maja. Istutusalade kujundamisel on olemasolev haljastus seotud istutavate põõsa- ja püsikutegruppidega. Käsitletava ala lõunapoolsemasse ossa õunapuude juurde on kavandatud taluaia maitsetaimede istutusosalad, kuhu võib istutada nt. harilik pune (*Origanum vulgare*), ürt-punanupp (*Sanguisorba officinalis*), liht-naitsepuna (*Hypericum maculatum*), harilik naistenõges (*Nepeta cataria*), harilik köömen (*Carum carvi*), karulauk (*Allium ursinum*), mündid (*Mentha sp.*), harilik angervaks (*Filipendula ulmaria*), aedsalvei (*Salvia officinalis*), meliss (*Melissa officinalis*), lõhnav sidrunhein (*Cymbopogon citratus*), jt.

Läänepoolse metsamajanduse eksponeerimise maja juurde on ette nähtud taluaia püsilille istutusala, kuhu võib istutada nt. harilik käoking (*Aconitum napellus*), hariliku käokinga valgeõieline teisend (*Aconitum napellus f. Album*), harilik murtudsüda (*Dicentra spectabilis*), erinavad pojengi sordid (*Paeonia sp.*), harilik kitseenelas (*Aruncu dioicus*), harilik kuldvits (*Solidago vigaurea*), kurekell-angelhein (*Thalictrum aquilegifolium*), kollane kuld kannus ehk lõokannus (*Pseudofumaria lutea*), valge, roosa ja punaseõieline suvi-leeklill ehk aedflokss (*Phlox paniculata*).

4.7. Lava

Muuseumi õuealale on kavandatud lava koos istepinkidega, mida saab kasutada külastajate gruppide kogunemiseväljakuna, väliõppel, küla isetegevuse arendamisel ja suviste ürituste korraldamiseks. Lava (vt joonis 4,7,1) läbimõõt on 4,0 meetrit, kõrgus 2,4 meetrit, lava pindala on 11,3 m². Lava ette rajatava puitpõranda pindala on 15,6 m²; lava on puitpõrandast 0,25 meetrit kõrgemal. Lava värvitakse muuseumi peahoonega sobivates värvitoonides.

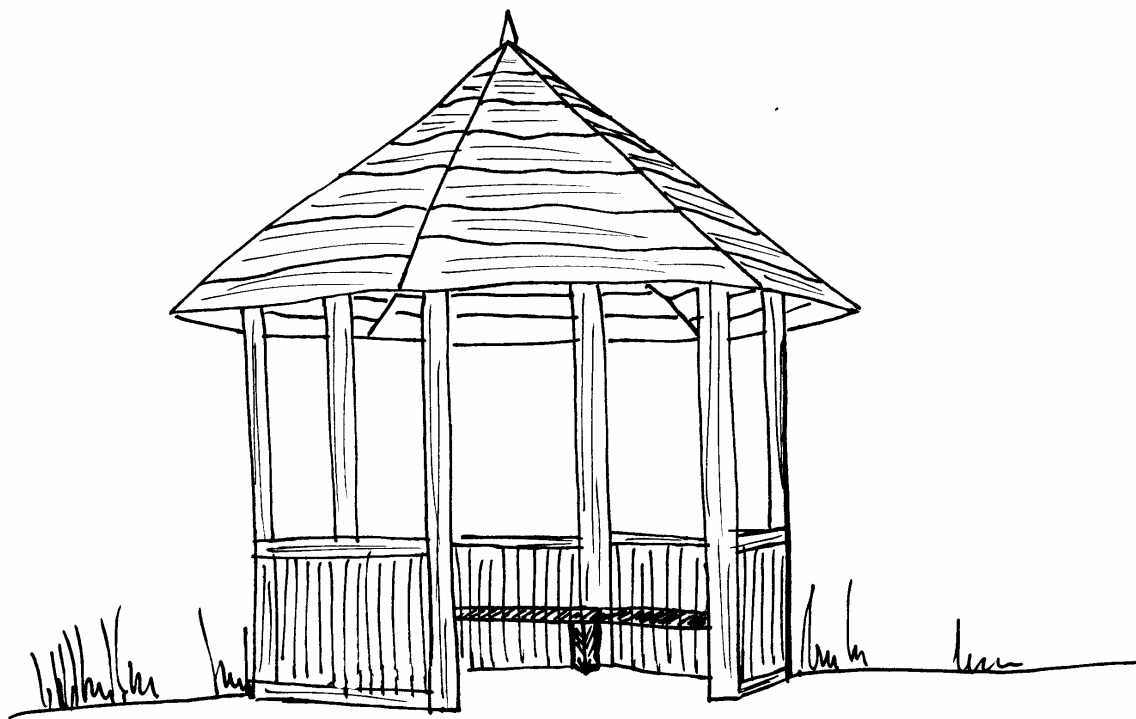
Lavast põhja- ja kirdepoole jäävate olemasolevate puude alla on kavandatud kaarjas püsilillede istutusala, mille rajamiseks võib kasutada järgmisi taimi- nt. harilik käoking (*Aconitum napellus*), hariliku käokinga valgeõieline teisend (*Aconitum napellus f. Album*), harilik murtudsüda (*Dicentra spectabilis*), harilik kitseenelas (*Aruncu dioicus*), harilik kuldvits (*Solidago vigaurea*), kurekell-angelhein (*Thalictrum aquilegifolium*) jt.

Joonis 4.7.1. **Lava**

4.8. Puhkenurk olemasoleva kõrvalhoone taga

Olemasoleva kõrvalhoone taha metsasallu on kavandatud puidust lehtla, kust avaneb kaunis vaade muuseumi õuealale. Lehtla võimalik lahendus on toodud joonisel 4.8.1. (vt lk 23). Kuusnurkse lehtla läbimõõt 2 meetrit, kõrgus räästa servani 2 meetrit ja lehtla täiskõrgus on 3,3 meetrit, istumisingi laius on 0,35 meetrit. Katusekatteks on ülekattega servamata lauad. Lehtla värvitakse olemasolevate hoonetega sobivate värvitoonidega.

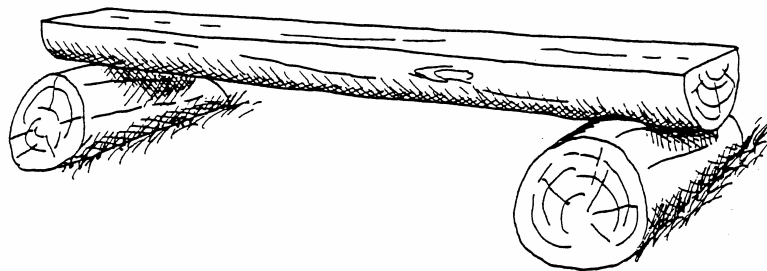
Joonis 4.8.1. Kuusnurkne lehtla

4.9. Muuseumi põhjapoolne ala

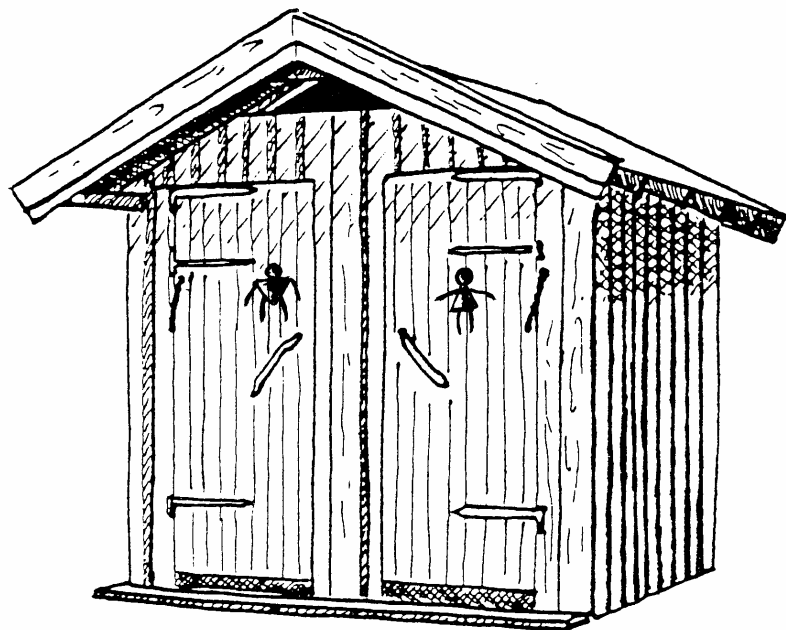
Saatse muuseumihoonest põhjapoolsele alale on kavandatud parkla kahele bussile ja üheksale sõiduautole. Parkla on ette nähtud ala loodusliku ilme säilitamiseks kruusakattega. Parkla ja muuseumi peahoone vahele on ette nähtud püsilille istutusala, kus võib kasutada suurte gruppide jaoks järgmisi kõrgeid püsikuid- harilik käoking (*Aconitum napellus*), hariliku käokinga valgeõieline teisend (*Aconitum napellus f. Album*), harilik murtudsüda (*Dicentra spectabilis*), kurekell-ängelhein (*Thalictrum aquilegifolium*), valge, roosa ja punaseõieline suvi-leeklill ehk aedfloks jt.

Parkla vahetus läheduses säilib olemasolev grillplats, kuhu on ette nähtud pinkide rajamine (näiteks vt joonis 4.9.1 lk 24). Parklast kirdesuunas on ette nähtud välikäimla, mille võimalik lahendus on joonisel 4.9.2. (vt lk 24).

Olemasoleva muuseumi kõrvalhoonele on ette nähtud põhjapoole ehitada varjualune puutöö meisterdamiseks, kus on võimalik läbi viia erinevaid puutöö meisterdamise laagreid, huviringe või tutvustuspäevi.

Joonis 4.9.1. Istepink

Joonis 4.9.2. Välikäimla

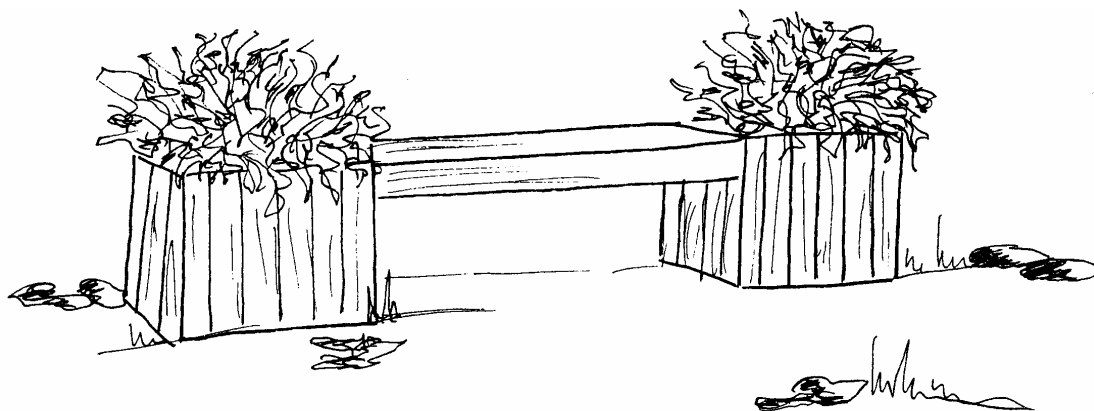
4.10. Muuseumi idapoolne ala

Planeeringuala idaosas olev olemasolev veekogu on ettenähtud puhastada ja kaldaalad korrastada. Veekogust idapoole jäävale künkale on puude alla kavandatud pinkidega istekoht, kust on ette nähtud avada vaateid veekogule ja muuseumi õuealale.

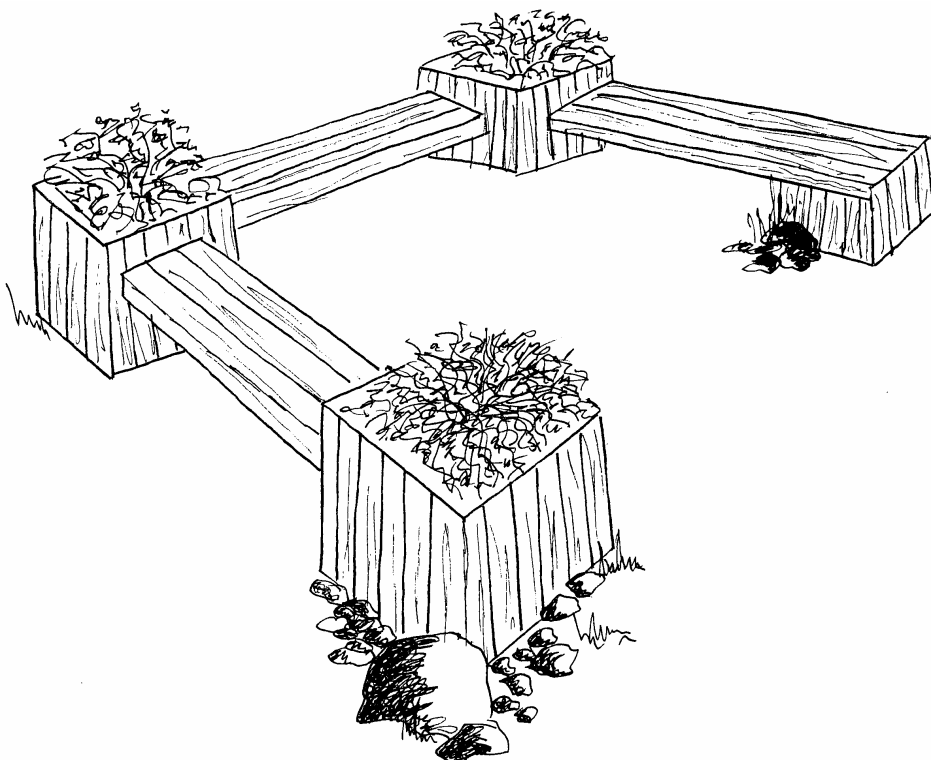
Veekogu kallast ilmetada looduslike taimedega nt kollane võhumõök (*Iris pseudacorus*), siberi võhumõök (*Iris sibirica*), varsakabi (*Caltha palustris*) jt. Vette võib kasvama panna kollast vesikuppu (*Alisma plantago-aquatica*) jt.

4.11. Väikevormid

Planeeringuga on välja pakutud eriliselisi väikevorme (pingid, infostendid, lillekastid, prügikastid, „ohvitseriproua“ kiik), mida saab kasutada muuseumi ümbritsevatel erineva kasutusega aladel.

Joonis 4.11.1. **Istepink** (laius on koos lillekastidega 3 meetrit, lillekastide mõõtmed 0,5 x 0,5 x 0,45 meetrit. Lillekastidesse on soovitatav istutada looduses leiduvaid taimi.

Joonis 4.11.2. **Nelinurkne Istepink**

Joonis 4.11.3. **Aiapink Sofa 1** (tootja Deconord OÜ Tehnika 6, Parksepa 65509, Võrumaa)

Joonis 4.11.4. **Aiapink Sofa 2** (tootja Deconord OÜ Tehnika 6, Parksepa 65509, Võrumaa)

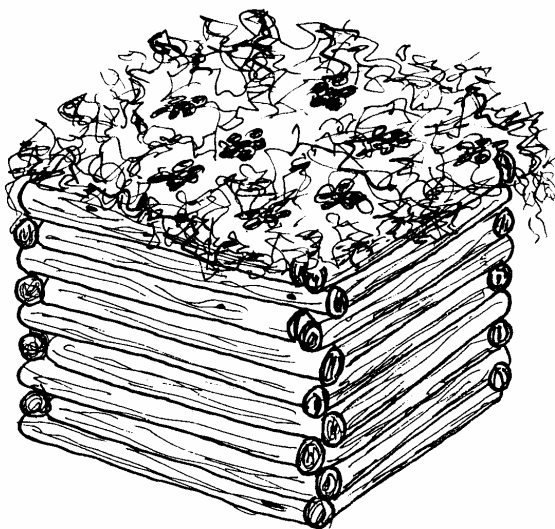
Joonis 4.11.5. **Lillekast** (tootja Baltic Fence OÜ Kaare 35, Türi 72210 Järvamaa, tel. 3857184, 5056116)

Joonis 4.11.6. **Lillekast** (tootja Baltic Fence OÜ Kaare 35, Türi 72210 Järvamaa, tel. 3857184, 5056116)

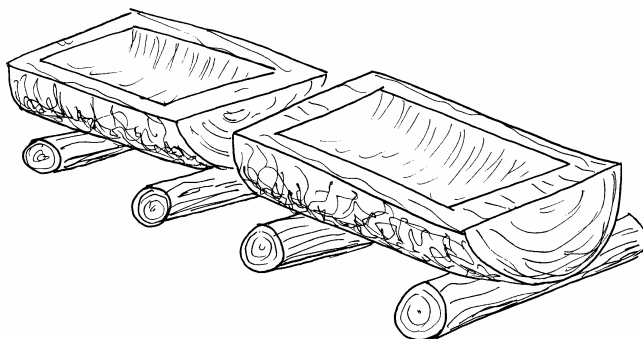
Joonis 4.11.7. **Lilletorn** (tootja Baltic Fence OÜ Kaare 35, Türi 72210 Järvamaa, tel. 3857184, 5056116)

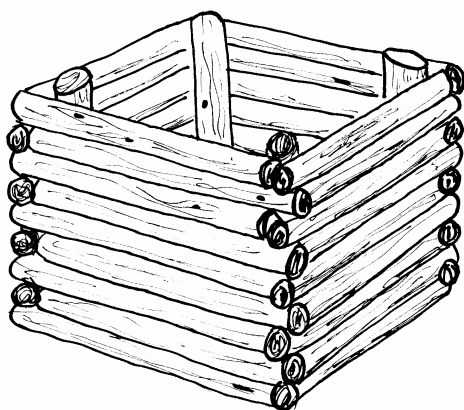
Joonis 4.11.8. **Lillekast** (mõõtmed on 0,65 x 0,65 meetrit ja kõrgus 0,55 meetrit).

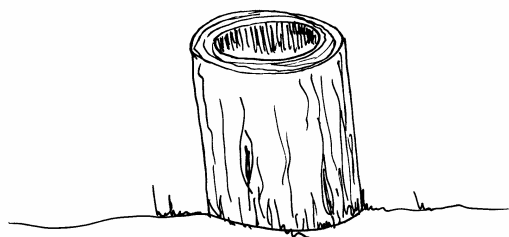
Joonis 4.11.9. **Palkidest lillekastid**

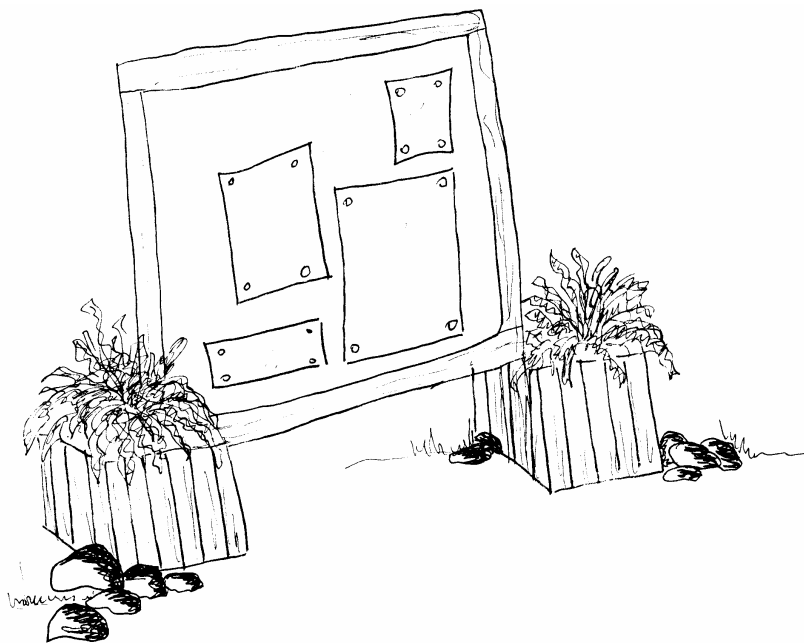
Joonis 4.11.10. **“Küna” lillekastid** (Lillekasti (joonis 17) pikkus on 0,7 meetrit ja laius vähemalt 0,5 meetrit).

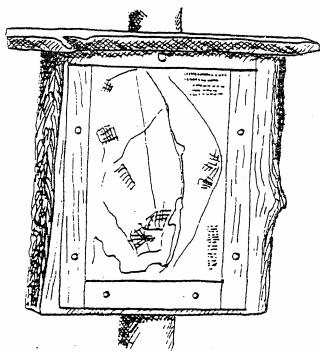
Joonis 4.11.11. **Prügikast** (mõõtmed on 0,65 x 0,65 meetrit, kõrgus 0,55 meetrit. Prügikast on seest ärakäidava metallnõuga).

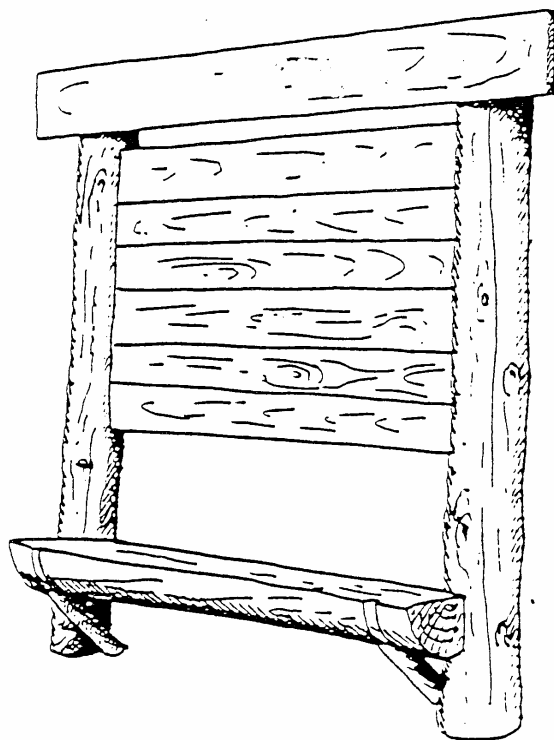
Joonis 4.11.12. **Prügikast**

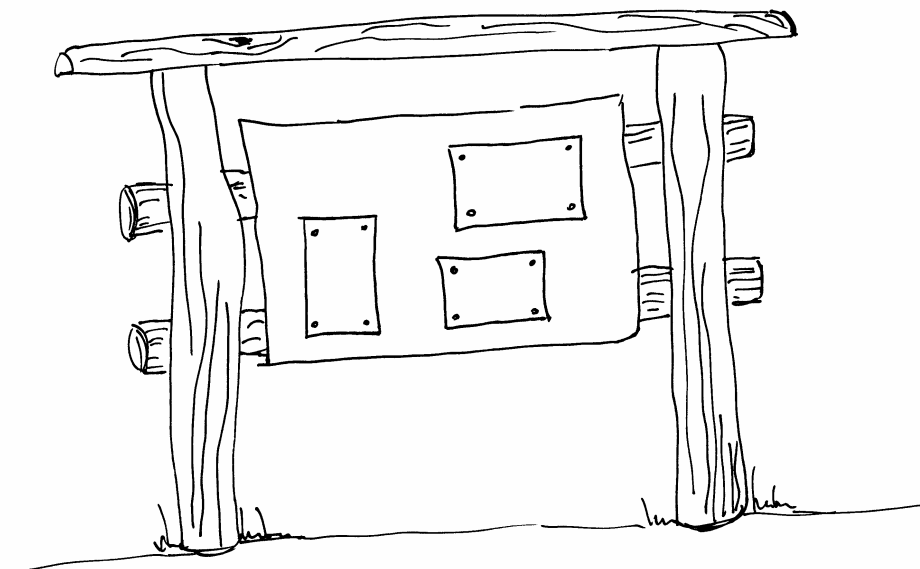
Joonis 4.11.13. **Lillekastidega infostend** (Stendi kõrgus on 2 meetrit ja laius ilma lillekastideta 1,4 meetrit, lillekastide mõõtmed on 0,5 x 0,5 x 0,45 meetrit).

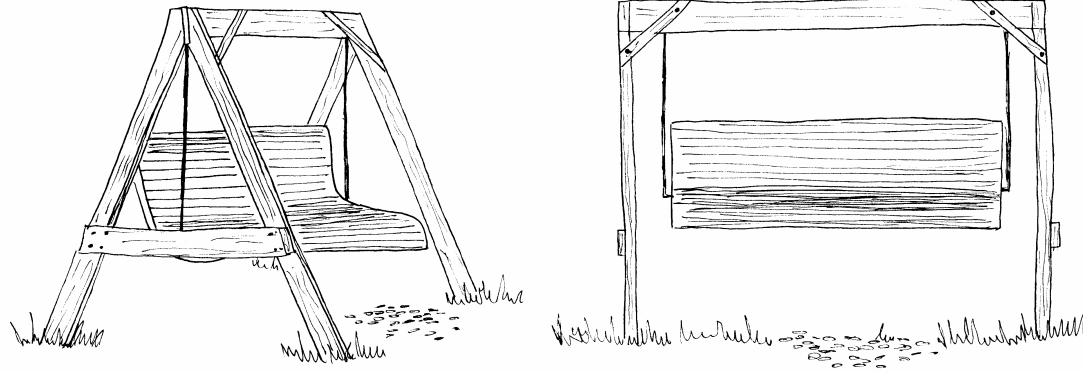
Joonis 4.11.14. **Väike infotahvel**

Joonis 4.11.15. **Istepingiga infostend** (Stend on 2,0 meetrit kõrge ja 1,8 meetrit lai).

Joonis 4.11.16. **Suur Infotahvel** (kõrgus on 2,0 meetrit ja laius 2,2 meetrit, stendi „tahvli” laius on 1,3 meetrit ja kõrgus 1,0 meetrit, stendiosa valmistada hõõveldatud laudadest).

Joonis 4.11.17. “Ohvitseriproua” kiik (puidust kiigu kõrgus 1,7 meetrit, pikkus 2,1 meetrit, laius 1,5 meetrit ning kiigu istme pikkus 1,6 meetrit, laius 0,55 ja kõrgus 0,65 meetrit. Kiik värvitakse).

6. KOOSKÕLASTUSTE/KOOSTÖÖ KOKKUVÕTTED

Planeeringul asuvad kooskõlastused:

kuupäev

kooskõlastav asutus

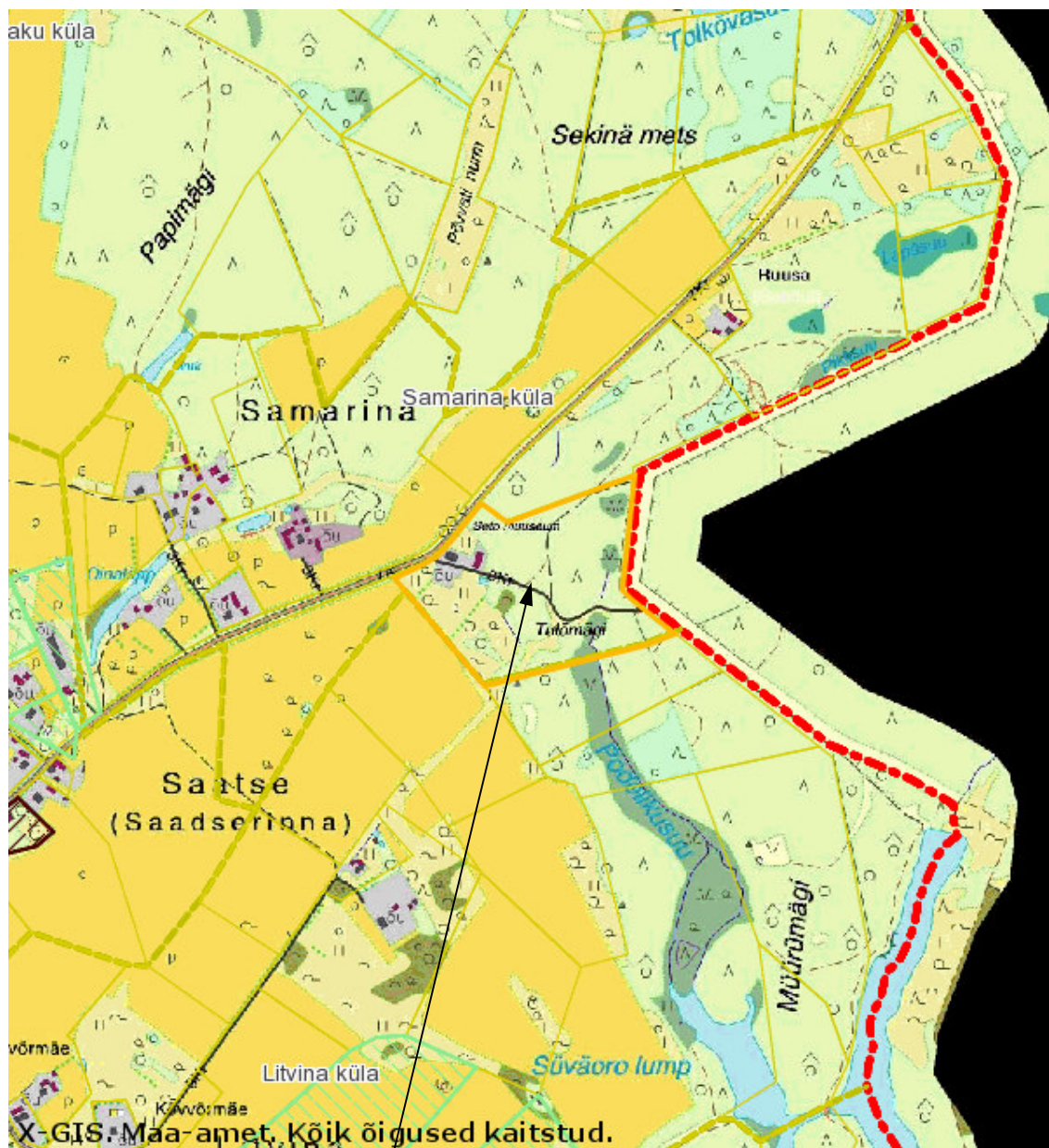
lk/joonis

JOONISED

JOONIS 1

1. Situatsiooniskeem

M 1:10 000

MUUSEMI MAAÜKSUS

2. Olemasolev olukord

(Eraldi lehel)

3. Planeeringu põhikaart

(Eraldi lehel)

4. Kujundusplaan

(Eraldi lehel)

5. Sidumisplaan

(Eraldi lehel)

LISAD
